

1974-ben, Hajdúszoboszló története 1975-ben, Derecske története 1980-ban, Berettyóújfalu története 1981-ben jelent meg.

2. Dankó Imre /szerk./: Hajdúszoboszló monográfiája. Hajdúszoboszló, 1975. 848 p.

3. Sebestyén Árpád: Hajdúszoboszló nyelvjárásának jellemzése. In: Hajdúszoboszló monográfiája id. m. 599--637.

4. Szűcs Ernő /szerk./: Józsa nagyközség 100 éve 1872--1972. Debrecen, 1972. 192 p.

5. Lévai Béla: Józsa története a földrajzi nevek tükrében. Debrecen, 1981. 16.

DANKÓ IMRE

HAJDÚ MIHÁLY, A CSEPEL-SZIGET HELYNEVEI. Bp., 1982. Akad. K.
333 lap

A kötet régen elpusztult falvak, középkori településeink, rétjeink, domboldalaink nevét őrzi, azt, hogy már az Árpád-korban Csepelen sűrű magyar lakosság volt, s nyelvünk rendszerébe beillő régi szép nevek őrzik azt, hogy a mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozó honfoglalók kedvelték Csepelt. Nem véletlen, hogy Benkő Loránd a sziget nevét a magyar tájnyelvi csepel: 'bozót, növendékerdő' szóból eredezteti, s noha próbáltak szláv eredeztetéssel is, Hajdú Mihály gazdag ómagyar-kori névanyaga is azt látszik igazolni, hogy e tájegység nevének is magyarnak kell lennie.

Lényeges számunkra Hajdú Mihály könyve azért is, mert a történelem viharaiban megfogyatkozott magyar lakosságot szerb, horvát és német telepésekkel pótolták, akárcsak országunk más területein, itt is a múlt században már a Csepel-sziget egyes részein szinte-szinte visszaszorulóban volt a magyar etnikum. A XX. században aztán itt épült föl a főváros legnagyobb munkáskerülete, s ez a magyar nyelvű és eredetű hely- és utcanévanyag újbóli megerősödéséhez vezetett. Felületes külföldi

szemléző így egy-egy „őscsepelivel” elbeszélgetve, vagy múlt századi forrásokat szemlélve, úgy gondolhatja, hogy itt eredetileg nem is laktak magyarok. Hát ezért, önismeretünk szempontjából is fontos egy ilyen helységnevkivadvány.

Hasznos ez a kiadvány az esetben is, ha valaki meg akarja tudni, hogyan is hívták egy-egy utcát tíz, húsz, harminc, negyven, hatvan évvel ezelőtt, vagy mi volt a házak helyén: erdő, bozót, rét vagy legelő. A mai Táncsics Mihály utcát Hajdú Mihály könyve szerint 1932-ben még Mester utcának hívták, majd Csaba köz lett, 1943-ban Horthy István utca, s egy 1946-ban kelt rendelet szerint „a vitéz Horthy István út pedig Táncsics Mihály útra változtassék”. Ilyen és hasonló, a magyar történelem alakulásával kapcsolatos helynévváltoztatások százaival foglalkozik a szerző. 2725 nevet köt pontosan helyhez, csupán 134 nevet nem tud több évszázad névanyagából lokalizálni, illetőleg „csak” annyit tud megállapítani, hogy Csepel-sziget helynévanyagához tartozik. Ezek jórészt Árpád-kori neveink: 1303 Abraamberke „Ábrahámberke”, 1264 Wunaghkw „Ünagykő”, 1264 kapolnahegh „Kápolnahegy”, 1279 Faydkereky „Fajdkereki, Fajdkasoserdő”, 1264 Chunkawar „Csonkavár” stb.

SZABÓ T. ÁDÁM

VÁRKONYI IMRE, SOMOGY MEGYE HELYSÉGNEVEINEK RENDSZERE

Somogyi Almanach. 41. sz. Kaposvár, 1984. 71 lap

1984 utolsó napjaiban vehettük kézbe a Somogyi Almanach 41. számát, amely a névtan területére kalauzolja az olvasót: Somogy megye ma élő helységneveinek tipológiáját ismerteti. A szerző ezzel a tanulmányával az MTA Pécsi Akadémiai Bizottsága által meghirdetett pályázaton 1982-ben első díjat nyert. A kiadás előtt munkáját tovább bővítette, anyagát gazdagította.

Hazánkban ezideig jelentős földrajzinev-gyűjtemények jelentek meg, amelyeknek gazdag névanyaga további vizsgálódásokra ad lehetőséget /SZABÓ JÓZSEF, MNy LXXX. 507./ A szerző a